



Kaakkois-Suomen oikeusapu-
ja edunvalvontapiiri
Wähjärvenkatu 6
13200 HÄMEENLINNA

9.10.2024

Eduskunnan Hallintovaliokunnalle

LAUSUNTO: HE 140/2024 vp
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Digi- ja väestötietovirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

VIRASTO: Kaakkois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri

LAUSUNTO:

Toimivien sähköisten palveluiden tarjoaminen on kannatettavaa ja useimmiten hyödyksi sekä kansalaisille, että virastoille. Esityksen kohdan 4.2.4 Perusoikeusvaikutukset, mukaan ehdotus ei lisää tai vähennä muiden palvelukanavien saatavuutta. Onkin taloudellisen kysymyksen lisäksi arvokysymys, halutaanko tosiasiallisesti toteuttaa asiakkaan aito mahdollisuus valita palvelukanavansa.

Valtion palveluiden ja toimintojen sijoittamisen perusteista annetun lain esitöissä HE 73/2022 Pykälän 5c §:n perusteluiden mukaan aukioloaikojen tulisi olla suhteessa viranomaisen hoitamien asioiden merkitykseen hallinnossa asioiville. Perusteluiden mukaan saatavuus korostuu viranomaisissa: *”joilla on henkilöasiakkaita ja joiden palveluilla on vaikutuksia asiakkaiden liikkumisvapauteen, yksityiselämään, omaisuuden suojaan, toimeentuloon, sosiaaliturvaan tai oikeusturvaan taikka muihin perusoikeuksiin. Palveluita, joilla on perusoikeusherkkiä vaikutuksia ovat esimerkiksi Digi- ja väestötietoviraston palvelut kuten holhous- ja edunvalvonta-asiat kuten edunvalvojan määrääminen, edunvalvontavaltuutuksen vahvistaminen ja alaikäisen edunvalvonnan rekisteröinti”*.

Saatavuuteen vaikuttaa aukioloaikojen lisäksi toimipaikkojen maantieteellinen sijainti. Holhoustoimen asiakkaat ovat hajaantuneina ympäri valtakuntaa ja monesti heidän toimintakykynsä on siten rajoittunut, ettei sähköinen asiointi tai pitkät kulkumatkat ole mahdollisia. Heidän osaltaan kyse ei aina ole vain henkilökohtaisesta mukavuuden halusta johtuvasta palvelukanavan valinnasta, vaan tosiasiallisesta mahdollisuudesta hoitaa asiansa. Toimipisteiden sijainnissa ja aukioloajoissa tulisi ottaa huomioon myös holhoustoimen asiakkaat.

Toimipisteissä, joissa nykyisin sijaitsee sekä oikeusapu- ja edunvalvontapiirien, että DVV:n tiloja, merkittävä osa yleisen edunvalvonnan asiakaspalveluun (ilman ajanvarausta) tulevista asiakkaista todellisuudessa haluaisi DVV:n holhoustoimen palveluita (mm. haluavat tehdä edunvalvontavaltuutusta, ilmoittaa edunvalvonnan tarpeesta, jättää asiakirjoja ja hakea edunvalvontaa tai sen lakkaamista). Asiakkaat ohjautuvat yleisen edunvalvonnan palveluihin joko erehdyksestä, tai koska DVV:n palvelu ei ole auki heidän saapuessaan virastotaloon. Palvelun tarve, ainakaan asiakkaan näkökulmasta, ei holhousasioissa ole siis poistunut, vaikkakin se on vähentynyt.

Valtakunnallista tilastoa väärin ohjautuneista asiakkaista ei oikeusapu- ja edunvalvontapiireissä pidetä. Näkemys DVV:n asiakkaiden yhteydenotoista perustuu siten vastaanottohenkilökunnalta saamaamme palautteeseen. Yhteispalvelupisteiden viranomaisten erilaiset aukioloajat ovat myös omiaan hankaloittamaan asiakkaiden asiointia ja lisäämään sekaannusta palveluajankohdista.

Lain esitöissä ei ole lainkaan otettu kantaa muutoksen vaikutuksista holhoustoimen asiakkaisiin. Pitäisimme tärkeänä, että sääntelyssä ja toimipaikkaverkoston suunnittelussa huomioitaisiin ja arvioidaisiin holhoustoimen asiakkaiden tarpeet henkilökohtaisille palveluille.

Hämeenlinnassa

Johtaja

Kaakkois- Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri

